D·N
13/9 1953

Illusionernas utrikespolitik

Ur fruktan och oron inför det internationella läget framgår överallt planer och försök att trygga världsfreden och de av kommunismen hotade staternas frihet. Man kan här, med ganska stor klarhet, särskilja realpolitik och illusionspolitik. Realpolitiken söker nå uppgörelser i de konkreta fallen, men framför allt vill den genom att stärka de hotade staterna avskräcka angriparna, tvinga dem att inställa eller begränsa sina aktioner, på lång sikt förmå dem att avstå från erövringstanken såsom utsiktslös. Illusionspolitiken uppställer såsom omedelbart mål en ordning som har alla förtjänster utom möjligheten att förverkligas; detta mål, denna flyende utopi, blir i praktiken främst ett motiv för att inte göra det som för dagen är nödvändigt.

Många sådana tankelinjer har under de senaste åren framträtt som politiska alternativ, så tredje ståndpunkten, koncentrerat utformad i Frankrike, men med lockelse i andra länder, och den tyska socialdemokratins halvneutralism. En relativt preciserad variant möter i det program som Aneurin Bevan, oppositionsledare och tronpretendent inom Englands arbetarparti, inför den kommande partikongressen framlagt i Tribune. Hela detta sätt att spekulera kan belysas genom en granskning av Bevans resonemang.

Bevan framför sin plan i nio punkter, som snarast har karaktären av på varandra hopade slutledningar; i de flesta punkterna lär nästan alla principiellt instämma. "En upprustning av Västtyskland måste undvikas, ty ett delat Tyskland skulle söka återförening genom krig", detta är den första, i och för sig mest tvivelaktiga punkten. Tyskland måste emellertid, fortsätter Bevan, få möjlighet till återförening under ett fritt statsskick, och "Ryssland måste förmås att vara med på detta". Ryssland går dock inte med på saken om ett förenat Tyskland skulle bli anslutet till Västern. "Vi (Västern) kan likväl inte samtycka till ett Tyskland som inte bär samma bördor som våra rustningar innebär för oss"; å andra sidan kan Tyskland inte neutraliseras, ty detta är oförenligt med dess nationella frihet. Den enda utvägen — om det tyska problemet tas till utgångspunkt — är därför "en allmän och fortskridande avrustning". Denna avrustning måste ske genom att man på något sätt "klarar det besvärliga problem som den ömsesidiga kontrollen utgör".

Alldeles riktigt. Steg för steg visar Bevan att det enda riktiga vore internationell avrustning; rimligen måste han mena att denna skulle förenas med uppbyggande av en fast internationell rättsordning. Men han måste veta, liksom vi alla vet, att det är omöjligt att genomföra denna plan. Om Västern framför den, säger Ryssland nej, det vet vi alltför väl. Skall då Västern tvinga Ryssland — genom hot om krig eller rent av genom krig — att gå med på avrustning och ett slags världsstat? Nej, det menar Bevan dess bättre inte; han vill inte börja fredsarbetet med ett krig. Men i så fall måste andra lösningar, mindre tillfredsställande men mera genomförbara, utformas; vi kommer tillbaka till de "små" frågorna om tysk upprustning, Europaarmé och Atlantpakt. Vi finner att Bevans lösning inte bara är en skenlösning, utan något värre och farligare: ett hinder för praktiska överväganden, skygglappar som skymmer realiteterna, en utopi som blir ett vapen mot det ofrånkomliga handlandet.

På samma sätt har man från än större perspektiv utdömt vad som göres och kan göras för fred och trygghet och rättvisa. Börja med att förvandla människornas hjärtan, det är den gamla välkända maningen som ofta blivit ett medel mot försvar, reformer och praktisk verksamhet. Gå direkt på en världsstat, en demokrati med två tusen miljoner medborgare, och bry er inte om småsaker som internationell rätt, traktater och diplomati, det är en annan form av samma utopism. Här kan man verkligen använda ordet att det bästa blir det godas fiende. Den reella konsekvensen blir, i den mån tanken slår igenom, att man med hänsyn till det stora som inte kan göras avstår från det mindre men viktiga som kan göras.

Denna utopism är likvisst nödvändig, den håller de stora målen levande. Men alltför lätt omvandlas den att väsentligen tjäna som ett alibi för politiker som i missnöje och bitterhet tävlar med övermäktiga konkurrenter. Bevan söker skydd i det stora och lösliga perspektivet för att ohämmat kunna kritisera vad som görs, för att angripa USA, den konservativa regeringen i England, majoritetsledarna inom det egna partiet: han kan från sitt "högre" plan förakta och bekämpa allt och alla. Respekten för utopin försvinner då den degraderas till en utfallsport för den politiska taktiken.

Uppe med tuppen i Moskva

I en rysk propagandafilm för ett par år sedan förekom bl. a. en scen föreställande Stalin i arbete om natten. Man såg honom farbroderligt puffande på pipan, lutad över sitt skrivbord, medan det genom fönstret skymtande tornuret visade först 12, så 1 och så 2 innan diktatorn milt leende lade papperen ifrån sig efter att slutligen egenhändigt ha besvarat ett brev från en barnrik änka i Tasjkent (eller liknande). Bortsett från vad som försiggick var det alldeles riktigt att Stalin gärna arbetade till långt in på småtimmarna. Utländska besökare — ofta ute i oangenäma ärenden — har berättat hur de efter långvarig väntan plötsligt fram emot midnatt kallats till audiens hos Stalin i Kreml och hur det där då rått full verksamhet. Historiskt lagda iakttagare har — stundom stödda på dubiösa folkpsykologiska funderingar — talat om en gammal rysk ämbetsmannatradition eller rent av en allmän rysk benägenhet att helst förlägga arbetet till den mörka delen av dygnet.

Hur som helst; nu skall det bli slut med de sena tiderna på ämbetsverken i Sovjet, vilka befunnits skadliga för effektiviteten. Helt nyligen innehöll såväl Pravda som Izvestija ledande artiklar där många högre ämbetsmäns "olagliga vana" att infinna sig på arbetsplatsen två till tre timmar för sent skarpt kritiserades. Enligt tidningarna började dessa herrar alltför sent på förmiddagarna, för att sedan avbryta verksamheten redan efter några timmar och ta en lång middagsrast och så hålla på till sent på natten. Genom detta oskick har, heter det, ärendenas behandling fördröjts. Det påpekas att kvälls- och nattsammanträden inte kan vara produktiva, utan är ägnade att befordra lättjan; vidare framhålles att det för de lägre tjänstemännen — som tydligen måste gå upp om morgnarna — är besvärligt att behöva stanna kvar så länge. I artiklarna fastslås att enligt Sovjetregeringens beslut skall arbetstiden inom den statliga förvaltningen vara 9—18 med en timmes rast och inom lokalförvaltningen 10—19 med en timmes rast.

Som alltid när det är fråga om "socialistisk självkritik" ges exempel på var missförhållandena skulle vara särskilt utpräglade. I artiklarna nämns speciellt ministeriet för skogs- och pappersindustrin och ministeriet för sjö- och flodfart; om sistnämnda departement meddelas att "i regel började ministern och hans ställföreträdare arbetsdagen först klockan 11—12" — det är den enda minister som får schavottera. Men det tilläggs att liknande brister förekommit vid "många andra ministerier, ämbetsverk och institutioner".

Man har på sina håll velat tillmäta de nya direktiven en viss politisk innebörd. Det har antagits att regeringen Malenkov genom en reglering av arbetstiden sökt bli populär framför allt bland den enorma personalen i lägre tjänsteställning. Det är möjligt att sådana hänsyn spelat in, även om huvudsyftet helt enkelt har varit att råda bot på vissa oarter och göra förvaltningen mera effektiv. Påfallande var också att Pravdas ledare om arbetstiden hade försetts med ett uttalande från 1921 av Lenin, som ju numera citeras allt flitigare på Stalins bekostnad. Det körs inte längre några stalinistiska helgonfilmer; släckt är klockan i tornet, som för inte länge sedan visade tidens nattliga gång för "den progressiva mänsklighetens störste".

PRESSGRANNAR

De nordiska utrikesministrarna uttalade vid sitt möte i Stockholm den 1 september en förhoppning om en varaktig fred i Korea, vidare "att detta skulle kunna möjliggöra att Pekingregeringen snart kommer att representera Kina i FN", skriver Handelstidningen (fp):

Det var en sådan där liten ofarlig och onyttig beskäftighet som de ibland tillåter sig. Nu antydes från Washington att England och Amerika enats om att motsätta sig att Pekingregeringens representation diskuteras vid generalförsamlingens förestående session. Ståndpunkten verkar förnuftig, frågan kan i varje fall inte forceras till ett avgörande innan vi sett litet mer av den varaktiga freden.

Hr Undén röstade ju också under pågående Koreakrig för det kommunistiska Kinas inval i FN — samtidigt som Pekingregeringen med alla medel kämpade mot denna organisation.

Den tysta förutsättningen för en arbetstidsförkortning är oförändrad inkomst, dvs. högre timlön. Det kan leda till lägre sysselsättning och arbetslöshet, vilket manar till försiktighet, skriver Skånska Dagbladet (bf):

En kortare arbetstid kan efter hand uppvägas av allt längre driven rationalisering. Denna medför regelbundet hårdare arbetstakt, i varje fall i privata företag. Redan nu talar man, säkerligen med rätta, om hetsen i arbetet. Den blir inte mindre vid en 40-timmars arbetsvecka frånsett några få rent skråbetonade hemmamarknadsbranscher. Det kan komma att gå ut över den äldre arbetskraften.

Man får inte heller bortse från att arbetstidsförkortningen verkar fördyrande. Kostnaderna kommer vad hemmamarknadsindustrin beträffar att omgående slås ut på högre priser. Det gäller byggnadsverksamheten, detaljhandel och grosshandel samt jordbrukspriserna. Ingen lär kunna hindra levnadskostnaderna från att stiga. I egenskap av konsumenter får alla vara med och betala i sista omgången.

Det kan diskuteras om inte betydelsen av kortare arbetstid överskattas. Är det säkert att den är värdefullare än högre inkomst eller bättre pension? frågar tidningen. Att döma av de officiella referaten från sommarens fackliga kongresser diskuterades de frågorna mycket litet, vilket onekligen var skada.

Förmår genomsnittsstudenten ägna sig åt tio månaders teoretiska studier per år? Är det av hälsoskäl tillrådligt? Blir icke en sådan student en fackidiot? Det klagas ju redan härpå. Och framför allt: har studenten råd att studera tio månader om året? frågar Tidning för Sveriges läroverk med anledning av förslaget om femmånaderstermíner:

Såväl läroverkslärarnas riksförbund som Sveriges förenade studentkårer har mot femmånadersterminen anfört sådana invändningar, att den måste te sig som en fiktion. Den har ej blivit sannolikare, sedan universitetskanslern har accepterat den. Man avvaktar nu med intresse regeringens beslut. Godtar Kungl. Maj:t kanslerns förslag, utan att åtminstone sådana studentsociala åtgärder vidtages att studenterna har råd att studera tio månader om året, kan man lugnt försäkra, att den nya kungörelsen om filosofiska examina på denna punkt redan från början blir en önskedröm — alldeles som 1907 års stadga.

Från ekonomisk synpunkt behöver en förlängning av terminen inte spela någon roll om den totala studietiden därigenom förkortas. Men det är klart att de studentsociala åtgärderna, framför allt garantilånens storlek, måste anpassas efter förlängningen.

Vi behöver fler läkare, heter det i Arbetarbladet (s):

Enligt Nancy Erikssons artikel i Morgonbris har vi för närvarande omkring 4.000 läkare. Men även om utbildningen ökat något lämnar den dock endast ett tillskott med obetydligt flera läkare än för 20 år sedan. De uppgifterna säger att något måste göras. Vi måste få flera läkare. Inrikesminister Hedlund kan inte vara omedveten om behovet av läkare — det är nödvändigt att han omedelbart ger sig i kast med uppgiften. Det är nödvändigt lösa läkareutbildningen om inte den storartade svenska socialplaneringen skall gå helt i stöpet.

Skribenten tycks förbise att de vidgade utbildningsmöjligheterna inom några år väsentligt ökar årsproduktionen av läkare — 1957 ligger den 25 procent högre än vid 50-talets början. Det hindrar emellertid inte att en ytterligare utökning säkerligen behövs, och planeringsverksamheten måste inriktas på detta. Under tiden bör vi tillvarata de möjligheter som kan erbjuda sig att importera kvalificerade krafter.

SÖNDAGENS PROGRAM:

13.00 Kungsträdgården: "Vi värnar Stockholm." Stockholms frivilliga försvarsorganisationer roar och underhåller.
13.30 Ulriksdal: Monsieur d'Ypres-löpning.
14.00 Skansen: Sverige—Amerikadagen. Tal av professor Bertil Ohlin. Sång av Jussi Björling. Gymnastikuppvisning.
16.00 Liljevalchs: Sista specialvisningen av utställningen "Stockholm 700 år".
19.30 Stadion: Jubileumsfinal. Ljusfest. Musik, barnlekar, folkdans, Sofiaflickorna, elitgymnaster, fäktare, Idlaflickorna, 36 gossorkestrar m. m. Sammanlagt 2.000 agerande. Tal av stadsfullmäktiges ordförande, Carl Albert Andersson, och av Handelskammarens ordförande, Harald Nordenson. Fyrverkeri.
20.30 Kungsträdgården: "På vakt för Stockholm." Militärhistorisk kavalkad. Tablåer från "Riddaren av Stockholm", Sten Sture, Gustav Vasa, Gustav II Adolf, Karl XII, Gustav III fram till våra dagar. Tal av Handelskammarens vice ordförande, Robert Schroff.
22.00 Avslutningsfyrverkerier: Stadion i samband med ljusfesten, *Skansen* från Sollidenterrassen, *Riddarfjärden* från Münchens bryggeri vid Södra bergen.

OM HUNDRA ÅR, en framtidsbild av Stockholm, blir ämnet för en orientering som arkitekt Alf Bydén på söndag kl. 16.15 ger i Liljevalchs, där utställningen "Stockholm 700 år" då för absolut sista gången kan beskådas. Det är stadens tänkta utveckling under det närmaste seklet fram till 800-årsjubileet som åhörarna ska få en inblick i — så att det är förberedda.

MILITÄR FÖRNÖJELSE av skilda slag blir det i Kungsträdgården på söndagen, då Stockholms försvarskommitté står för programmet "Vi värnar Stockholm" och "På vakt för Stockholm". Man får köra en sväng i jeep ut på Skeppsholmen med kvinnliga bilkårister vid ratten, man får titta på hemvärnsungdomar i hinderlöpningstävlan med packning och gevär, man får höra på Lottaförbundets musikkår, förutom Svea livgardes och Livregementets till häst, och man får lyssna till Lars Lennartssons sång. Demonstration av luftvärnsmateriel, fältkokvagn (med kaffeservering) och katastrofvagn (med korvförsäljning, utan att någon olycka inträffar) pågår hela dagen.

Detta är mellan kl. 13 och 17.40. På kvällen följer stort historiskt tablåspel, från modell riddare med stolts jungfru till modell 53 med "Stå fast — slå hårt".

Roliga spexare på Typernas galafest. Från vänster: Tompa Jahn, Stig Gabrielson, Birgit Kejving, Torbjörn Jonsson och Andrew Walter.

MED LUST OCH GAMMAN slog Typernas stora galafest på Gröna Lund upp alla sina attraktioner på lördagskvällen. Svea flygflottiljs musikkår blåste in evenemanget, och så bröt den inledande kabaretföreställningen lös med Typernas förträffliga revy-, kabaret- och varietésällskap i samlad trupp. Sedan kom det slag i slag: Kvällskvittret Andrew Walter med Birgit Kejving, Tompa Jahn och Stig Gabrielson, The Wirengards med sina svajande mastkonster, typ hissnande fantastiskt, värst i världen, och så alla roligheterna på kabaret "Café Rouge", revyn "Vov-Vov" och varieté "Jubel-Haderian". Det var trångt och glatt överallt, och ingen var lessen.

Hela det fina programmet plus lite till går runt igen på söndag från kl. 14.

ELDFESTEN på Djurgårdsbrunnsviken slutade bra. Fyrverkeriet, som brändes av från en pråm mitt ute på vattnet, var stort och effektfullt. Det kompenserade i viss mån de nmissräkning som det övriga programmet beredde. Det var inget fel på de uppträdandes prestationer: Metroorkesterns musik och sången som jazzkören "The Golden Pipers" och Stockholms arbetarsångkör bjöd på klingade vackert, Silverakrobaterna var troligen skickliga, och Valborg Franchis balett var det säkert inget att klaga på, och inte på Ungdomsringens dans heller. Men man bara hörde högtalarna. Det långa avståndet från scenflotten på Skansensidan till åskådarplatserna på motsatta stranden var för stort för att man skulle kunna se något; för att njuta av myggors dans och gymnastiska övningar fordras optiska instrument, som huvudparten av de betydande åskådarskarorna inte hade tillgång till.

Det var synd att andra avslutningsdagen inte blev vad man hoppats på. I någon mån bidrog en regnskvätt till att dämpa feststämningen. Men den tog de flesta ändå med jämnmod. Svårare var det att förlika sig med polisledningens direktiv till folkets hållande i schack. Det verkade på det våldsamma uppbådet av ordningsmakt och de rigorösa avspärrningarna och trafikdirigeringarna som om vederbörande snarare väntat sig upplopp än en glad och god avslutning på jubileumssommaren. Det mjuka handlaget sitter långt inne.

Sv.

Kay Welander och Lars Resberg blåser för Pim Resberg och Rigmor Karlsson.

JAZZFESTIVALEN var i full gång i Stockholm på lördagen. På eftermiddagen var det konsert i Kungsträdgården med Lasse Resberg, ordförande i Svenska jazzklubbarnas riksförbund, som konferencié och ledare av snabbfrågesport om jazzproblem av olika slag. Hans-Roland Orgenius, Simon Brehm och Leif Kronlund stod i spetsen för den musikaliska underhållningen. Himlen var onådig och skickade ner våt luft och snål vind över församlingen, men stämningen var hög och en stor och entusiastisk skara vaggade, vissslade och applåderade förtjust.

På kvällen drog jazzklubbarna ut i "flodbåt" för att fullfölja traditionerna från Louis Armstrongs och King Olivers dagar på Mississippi. "Waxholm III" var festligt upplyst. På fördäck spelade en Dixielandorkester i traditionell stil, och i aktern spelade en annan orkester modern jazz. Båten gick till Vaxholm. 250 entusiaster — söta flickor med gossar i blanka myggjagare — var ombord, så det var en riktig fest.

Bethina

KYRKOMÖTET

sammanträder söndagen den 13 september 1953, kl. 19.30.

Ultimatum av elever Begär få ny lärare

Nio sistaringare vid Hässleholms läroverk, som samtliga blev kuggade vid vårens studentexamen och nu går om, har ställt "ultimatum" och krävt att få en ny lärare i svenska. De anser att läraren fordrar för mycket av dem.

Vill skolan inte ordna lärarbytet "hotar" eleverna att fortsätta studierna i Eslöv. Eleverna har också förklarat sig villiga att själva betala en annan lärarkraft i svenska. Läroverkets rektor reste natten till lördagen till Stockholm för att informera skolöverstyrelsen. Den omstridde läraren, en lektor vid läroverket, har förklarat att han endast ställt föreskrivna fordringar på eleverna. (TT, Hässleholm.)

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
för rikssamtal: 22 40 30
Telegramadress: Dagensnyheter
Postgiro-nummer 1616 (för annonser) 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Heilborn
PRENUMERATIONSPRISER fr. o. m. 1 augusti 1953
A = Stockholmsupplagan
Stor-Sthlms tidningsområde / Övriga landet
Månad ...... kr. 6:60 6:—
Kvartal .... „ 19:— 17:50
ANNONSPRISLISTA daterad 1/1 1953 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1953.

Annons.

Regelbunden klädvård lönar sig bra. Kläderna blir som nya efter en behandling hos Saltsjöbadstvätten. Ring 19 02 80 om hämtning.

Den nya deckaren som Ni inte får missa:

MORD MED MERA

av

Anders Jonason

Belönad med Svenska Detektivromanpriset 1953

15.000 kr.

"Jag har sällan läst en deckare som i alla avseenden förefallit så perfekt. Anders Jonason har gjort den fulländade debuten"
Arne Andreasson i MT

"en avgjort intelligent och sympatisk historia."
BANG i DN

En spännande deckare i Stockholmsmiljö från

WAHLSTRÖMS

Öppnas fredagen den 18 september.
Arr.: STHLMS KRIMINALPOLISFÖRENING. STATENS KRIMINALTEKNISKA ANSTALT.

Chevrolet 1953 Cabriolet

semestervagn, körd 1.070 mil, svart, röd läderklädsel, Power-Glide, vita ringar, radio, värme- och ventilationssystem, i förstklassigt skick, säljes omgående kontant endast direkt till förbrukare p. g. av återresa till USA. Telefon 11 38 17.

Meddelande

Vi flytta måndagen den 14 september vårt **huvudkontor** och **lagerexpedition** till

KÖRSBÄRSVÄGEN 7

(korsningen Surbrunnsgatan—Valhallavägen). Postadress Sthlm Va. Tel. växel 32 77 27, 32 78 26, 32 78 28, 32 28 05. Lagerexp. även dir. 30 73 11.
Utställningsavdelningen Karlavägen 89 bibehålles som tidigare med tel. 67 36 50, 67 76 75.

Sparrings — BRÖDERNA SPARRING AB

Storverk av stor fransk författare

Georges Bernanos

DEN ONDA DRÖMMEN

Flödande fantasi och berättarkonst av klassiskt franskt märke kännetecknar Georges Bernanos. Läsaren får uppleva en häxdans av mänskliga lidelser i denna hänsynslösa skildring av en degenererad nutidsvärld.

En roman av en nyansernas mästare!

11:50, inb. 15:50

En bok från NATUR *och* KULTUR *är en god bok*

ICAkuriren

HUSMÖDRARNAS SPECIELLA MAT- OCH HUSHÅLLSTIDNING

har nu

490.849

betalande prenumeranter som varje vecka erhåller tidningen per post

Prenumerera på ICA-Kuriren på posten eller i närmaste ICA-anslutna affär

Mattorna ska bort "till varje pris"!!!

▶ Hänsynslösa ◀ prisnedsättningar

— vi måste snabbt tömma våra stora lager för att bereda plats för nya väntade partier.

Vi kör gärna hem mattan den tid som passar Er. Trots våra billiga priser leverera vi fraktfritt över hela landet.

Vid köp medsända vi gärna några mattor att välja på till vilken plats som helst i Sverige. Det är lättare att välja i hemmets miljö.

Det stora mattlagret

34 Malmskillnadsgatan 34 Tel. 21 18 91 — 38 Hamngatan 38 Tel. 20 98 73

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.